

Sygn. akt III KS 30/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)
SSN Andrzej Siuchniński

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **A. W.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 264 § 2 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i inne

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu
skargi na wyrok kasatoryjny Sądu Okręgowego w P. z dnia 15 lutego 2022 r., sygn.
akt II Ka [...],

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w J. z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt II K
[...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w J. z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt II K [...], uznał oskarżonego A.W. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 264 § 2 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które skazał go na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz przestępstwa z art. 270 § 1 k.k., za które skazał go na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Następnie Sąd, na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce wymierzonych oskarżonemu jednostkowych kar pozbawienia wolności orzekł wobec oskarżonego karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący rok. Ponadto Sąd, na podstawie art. 43b k.k. w zw. z art. 39 pkt 8 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości oraz – na podstawie art. 44 § 2 k.k. – przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci podrobionej włoskiej karty pobytu wydanej na dane obywatela Syrii A. W. rzekomo przez władze Włoch, poprzez jej pozostawienie w aktach sprawy.

Apelację na korzyść oskarżonego wniósł prokurator zarzucając w niej obrazę prawa materialnego, a to art. 91 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji, gdy spełnione zostały wszystkie przesłanki określone treścią wskazanego przepisu i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, iż przestępstwa zarzucone oskarżonemu A.W. zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw.

Na skutek tej apelacji Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 15 lutego 2022 r., sygn. akt II Ka [...], uchylił zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego rozpoznania.

Ze skargą na wyrok kasatoryjny – nie określając jej kierunku – wystąpił prokurator. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w J. w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, pomimo, że nie zachodziły okoliczności o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k. ani w art. 454 k.p.k., jak również nie zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Mając na uwadze powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga prokuratora okazała się uzasadniona.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że aktualnie obowiązujące przepisy procedury karnej (art. 437 § 1 i 2 k.p.k.) ustanawiają regułę, że sąd odwoławczy, po rozpoznaniu sprawy wydaje orzeczenie merytoryczne (utrzymujące w mocy zaskarżone orzeczenie lub zmieniające zaskarżone orzeczenie), a nie orzeczenie kasatoryjne (uchylające zaskarżone orzeczenie i przekazujące sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania). Możliwość wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym stanowi wyjątek, uzasadniony bądź procesowymi ograniczeniami swobody orzekania sądu odwoławczego, bądź też zaistnieniem takich rażących uchybień w procedowaniu sądu pierwszej instancji, które wręcz dyskwalifikują postępowanie przed sądem *a quo* jako podstawy rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNKW 2019, z. 6, poz. 31). Takie ukształtowanie pozycji i zadań sądu odwoławczego powiązane z przyznaniem mu szerokich uprawnień w sferze postępowania dowodowego uzasadnione było potrzebą ograniczenia liczby wyroków kasatoryjnych do tych sytuacji, w których przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi meriti było niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego (por. również postanowienie SN z 26.01.2021 r., IV KS 1/21).

Uregulowania w zakresie możliwości wydania wyroku kasatoryjnego ograniczają jednocześnie zakres kognicji Sądu Najwyższego rozpatrującego skargę opartą na przepisach rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego. Zadaniem Sądu Najwyższego jest wyłącznie skontrolowanie, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnej przeszkody, określonej w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu

sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.) – zob. m.in. wyroki SN: z 15.03.2022 r., I KS 10/22; z 24.02.2022 r., V KS 2/22.

Podstawą wydania zaskarżonego skargą wyroku było dostrzeżenie przez Sąd Okręgowy, że w sprawie doszło do uwzględnienia wadliwie skonstruowanego, obarczonego naruszeniem prawa materialnego, wniosku prokuratora złożonego w trybie art. 335 § 1 k.p.k., co w konsekwencji doprowadziło do tego, że zaskarżony apelacją wyrok zapadł z obrazą art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., która miała wpływ na jego treść. W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy uwzględniając przedmiotowy wniosek, rzeczywiście z obrazą przepisów prawa materialnego, a to niezastosowanego art. 91 § 1 k.k. oraz niezasadnie zastosowanych art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu za każdy z przypisanych czynów karę jednostkową pozbawienia wolności, a w konsekwencji karę łączną, podczas gdy czyny te stanowiły jeden ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., za który należało wymierzyć jedną karę. Tenże błąd Sądu *meriti* mógł korygować w trybie art. 343 § 3 k.p.k., po uprzednim wezwaniu stron w trybie art. 343 § 5 k.p.k. - zdanie drugie. Jeśli czynności te nie przyniosłyby korekty wniosku w omawianym zakresie, to Sąd I instancji powinien wniosku o skazanie nie uwzględnić i zwrócić sprawę prokuratorowi (art. 343 § 7 k.p.k.).

Jednakże Sąd Okręgowy przyjął, że w przedstawionym układzie procesowym, gdy zachodziła konieczność zwrócenia sprawy prokuratorowi celem wniesienia aktu oskarżenia, a i zapewne rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych, a więc przeprowadzenia przewodu sądowego w całości i to nawet nie tyle na nowo, co po raz pierwszy, Sąd ten obligowany był po myśli art. 437 § 2 k.p.k. uchylić wyrok i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego rozpoznania.

Stanowisko Sądu odwoławczego, odnośnie do braku możliwości skorygowania omówionego wcześniej uchybienia na etapie postępowania odwoławczego okazało się niezasadne.

Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, że wniosek złożony w trybie konsensualnym, a więc także po myśli art. 335 § 1 k.p.k. obliguje Sąd do dokonania przede wszystkim jego kontroli w zakresie spełnienia wszystkich prawem przewidzianych wymogów, w szczególności przeanalizowania, czy zaproponowana

przez podsądnego kara i inne środki prawnokarnej reakcji odpowiadają prawu materialnemu (zob. wyroki SN: z 7.06.2018 r., V KK 172/18; z 23.03.2016 r., IV KK 60/16, KZS 2016/7/44). Jednakże procedowanie przez Sąd pierwszej instancji w trybie konsensualnym i uwzględnienie wadliwie skonstruowanego wniosku prokuratora, nieodpowiadającego wymogom prawa materialnego, nie wyklucza dopuszczalności skorygowania tego uchybienia w instancji odwoławczej, poprzez wydanie wyroku reformatoryjnego. W tym zakresie Sąd Okręgowy w szczególności nie poddał analizie argumentacji wyrażonej w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r. (I KZP 5/13, OSNKW 2013/11/92), w której trafnie przyjęto, że w razie zaktualizowania się przesłanek z art. 437 § 2 k.p.k., w szczególności jeżeli pozwalają na to zebrane dowody, sąd odwoławczy może także zmienić zaskarżony wyrok sądu *meriti* wydany w trybie konsensualnym, orzekając odmiennie co do istoty albowiem wcześniej zawarty *consensus* nie ogranicza samodzielności sądu drugiej instancji. Tryb konsensualny jest trybem postępowania przed sądem I instancji, a w przypadku wniesienia środka zaskarżenia przez którąkolwiek ze stron dochodzi do zerwania tego porozumienia, które przestaje wiązać zarówno strony, jak i sąd odwoławczy. „Upadek” porozumienia wraz z zaskarżeniem wyroku sądu *meriti* powoduje więc, że reformatoryjne orzeczenie następuje niezależnie od zgody stron na korektę orzeczenia.

Zakaz orzekania reformatoryjnego w takim układzie procesowym nie wynika również, co oczywiste, z treści art. 454 k.p.k. Przeszkody w tym zakresie nie stanowi również art. 447 § 5 k.p.k., albowiem zakaz tam przewidziany nie obejmuje zarzutów związanych z możliwą obrazą prawa materialnego (zob. wyrok SN z 9.10.2018 r., III KS 26/18).

Wyżej wskazane argumenty prowadzą do wniosku, że w sprawie nie ziszcza się przesłanka uchylenia wyroku Sądu I instancji, o której mowa w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. – przywołana przez Sąd odwoławczy w pkt. 3.1. *in fine*, s. 4 pisemnych motywów wyroku – wobec możliwości konwalidacji wyżej opisanej obrazy prawa materialnego w instancji odwoławczej przez zmianę zaskarżonego orzeczenia i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy.

Wszystkie te argumenty przemawiały za zasadnością przedmiotowej skargi. Konieczne okazało się więc uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy uwzględni zaprezentowane wcześniej zapatrywania prawne i wskazania Sądu Najwyższego (art. 539f k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.).

Z tych wszystkich względów należało orzec jak w części dyspozytywnej wyroku.